

УДК 351

Баранова Д.А.,

здобувач Академії муніципального управління

РОЛЬ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В СТРАТЕГІЧНОМУ УПРАВЛІННІ СТРУКТУРНИМИ ПЕРЕТВОРЕННЯМИ КРАЇНИ

Анотація. Розглянуто роль органів державного фінансового контролю в стратегічному управлінні структурними перетвореннями країни. Визначені основні органи внутрішнього та зовнішнього державного фінансового контролю.

Ключові слова: внутрішній контроль, державний фінансовий контроль, зовнішній контроль, органи державного фінансового контролю, стратегічне управління, фінансовий контроль.

Баранова Д.А.,

соискатель Академии муниципального управления

РОЛЬ ОРГАНОВ ГОСУДАРСТВЕННОГО ФИНАНСОВОГО КОНТРОЛЯ В СТРАТЕГИЧЕСКОМ УПРАВЛЕНИИ СТРУКТУРНЫМИ ПРЕОБРАЗОВАНИЯМИ СТРАНЫ

Аннотация. Рассмотрена роль органов государственного финансового контроля в стратегическом управлении структурными преобразованиями страны. Определены основные органы внутреннего и внешнего государственного финансового контроля.

Ключевые слова: внутренний контроль, государственный финансовый контроль, внешний контроль, органы государственного финансового контроля, стратегическое управление, финансовый контроль.

Baranova D.A.,

applicant Academy of Municipal Management

ROLE OF THE STATE FINANCIAL CONTROL IN STRATEGIC MANAGEMENT OF STRUCTURAL TRANSFORMATION OF THE COUNTRY

Abstract. The article highlight that recently in Ukraine much attention has been paid to the organization of an effective mechanism of state financial control. The reason is not only the formation of market relations, but also to some extent the loss of manageability and controllability of financial flows at the state level and in this field. Public external financial control is institutions that are established in the form of a legal entity, that have functional and organizational independence. Research competence of state organisations in the field of financial control will identify problems that arise in their business and their solutions. Thus, we can achieve improvement, improve the financial activities of the State in general and state financial control in particular, in the process of structural transformation in the country. The paper study the main functions and tasks of state financial control and determined their role in the structural transformation of the country. An important issue, the resolution of which is necessary for normal functioning of the control body counting is the interaction with other state-institutions. Financial independence and judicial independence creates a real opportunity for the development and improvement of tools and methods of control. Financial control can be effective in the event that his organization, conduct, results, etc. based on

research and development gained in this field. To improve the quality of financial control must also achieve high technical and technological equipment of its class and appropriate professionals. The paper concluded that required high-quality processing of existing law in the regulation of financial control, eliminating inconsistencies and contradictions regulation system of state financial control, filling gaps and obsolete provisions. The current system in the country of the state financial control can hardly be called effective.

Keywords: internal control, state financial control, external control organization of state financial control, strategic management, financial control.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Останнім часом в Україні велику увагу стали приділяти питанням організації дієвого механізму державного фінансового контролю. Пояснюється це не тільки формуванням ринкових відносин, але і певною мірою втратою керованості та контрольованості фінансових потоків як на державному рівні так і на місцях, що стало особливо відчутно в останні роки. Загальноприйнято поділяти національний контроль на дві групи - публічний і непублічний. В системі публічного контролю найважливіша роль відводиться державному контролю, який поряд з недержавним, є найважливішою сферою людської діяльності. Державний зовнішній фінансовий контроль здійснюється установами, які створені у формі юридичної особи, тобто володіють функціональною та організаційною незалежністю [2]. Контрольні органи як інститут державного фінансового контролю формувалися в різних соціально-економічних та інституційних умовах, що обумовило і певні відмінності у їх статусі, результативності та ступені впливу на соціально-економічні процеси, що відбуваються в країні. Дослідження компетенції державних органів у сфері фінансового контролю дозволить виявити проблеми, які виникають в процесі їх діяльності та шляхи їх вирішення. Таким чином, можна домогтися вдосконалення та підвищення ефективності фінансової діяльності держави в цілому і державного фінансового контролю зокрема, в процесі здійснення структурних перетворень в країні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано вирішення даної проблеми. Окремі питання ролі фінансового контролю в економічному розвитку країні досліджувались як вітчизняними, так і зарубіжними науковцями, такими як: В. Авер'янов, Т. Коломоєць, В. Міщенко, Є.В.Мних, Н.І.Рубан [2], М.І.Сивульський, І.Б.Стефанюк [2], О. Рябченко, С.І. Юрій [15]. Але на сьогодні в науковій літературі майже не опрацьовані питання ролі органів державного фінансового контролю в стратегічному управлінні структурними перетвореннями в країні чим і обумовлена актуальність проведеного дослідження.

Мета статті. дослідити основні органи державного фінансового контролю, визначити їх роль та завдання в стратегічному управлінні структурними перетвореннями в країні.

Виклад основного матеріалу з обґрунтуванням отримання наукових результатів дослідження. На сьогодні створення контрольних органів не є даниною моді, і навіть не веління часу, це адекватна відповідь держави на існуючу економічну ситуацію. Розглянемо основні органи державного фінансового контролю в Україні, їх завдання та роль в структурному перетворенні країни.

Згідно з чинним українським законодавством вищим органом державного фінансового контролю є Рахункова палата. Рахункова палата функціонує з 1997 року і є постійно діючим органом зовнішнього державного фінансового контролю, що будує свою діяльність на основі принципів законності, плановості, об'єктивності, незалежності та гласності [12]. Конституція України, визначає статус Рахункової палати як органу, що діє від імені Верховної Ради України і здійснює контроль від імені Верховної Ради України за надходженням коштів до Державного бюджету України та їх використанням (Стаття 98) [7]. Основними завданнями Рахункової палати в сфері контролю є: організація і здійснення контролю за своєчасним виконанням видаткової частини Державного бюджету України, витрачанням бюджетних коштів, у тому числі коштів загальнодержавних цільових фондів, за обсягами, структурою та їх цільовим призначенням; здійснення контролю за утворенням і погашенням внутрішнього і зовнішнього боргу України,; контроль за фінансуванням загальнодержавних програм; контроль за дотриманням законності щодо надання Україною позик і економічної допомоги іноземним державам, міжнародним організаціям, передбачених у Державному бюджеті України та ін [5].

Наступним основним органом державного фінансового контролю є Верховна Рада України, контрольні повноваження якої можуть реалізуватися безпосередньо нею, через Рахункову палату; Комітет Верховної Ради з питань бюджету та через спеціально створені тимчасові контрольні або слідчі комісії. Основними повноваженням Верховної ради України у сфері контролю є: здійснення парламентського контролю відповідно до Конституції; контроль за дотриманням бюджетного законодавства на кожній стадії бюджетного процесу та за використанням резервного фонду; контроль за станом виконання Державного бюджету. Верховна Рада України здійснює контроль за діяльністю Рахункової палати щодо виконання нею повноважень визначених Конституцією України [8]. Глава 17 стаття 109 Бюджетного кодексу України визначає повноваження комітету Верховної Ради з питань бюджету. Основними законодавчими актами, на основі яких здійснюється контроль Верховної Ради України є: Конституція України; Закон України «Про комітети

Верховної Ради України»; ЗУ «Про тимчасові слідчі комісії, спеціальну тимчасову слідчу комісію і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України», Бюджетний кодекс України [1].

Одним з основних органів державного внутрішнього контролю є Державна фінансова інспекція. Органи Державної фінансової інспекції України здійснюють незалежний державний фінансовий контроль від імені виконавчої гілки влади і забезпечують реалізацію державної політики у сфері державного фінансового контролю. Держфінінспекція України відповідно до покладених на неї завдань: здійснює державний фінансовий контроль за: 1) використанням і збереженням державних фінансових ресурсів, дотриманням законодавства про державні закупівлі; діяльністю суб'єктів господарської діяльності незалежно від форми власності, 2) виконанням функцій з управління об'єктами державної власності; цільовим використанням коштів державного і місцевих бюджетів; цільовим використанням і своєчасним поверненням кредитів (позик) 3) за проведенням внутрішньої контрольно-ревізійної роботи у структурі міністерств, інших центральних органів виконавчої влади та ін [10; 13].

Міністерство фінансів є центральним органом державної виконавчої влади, який має специфічні функції внутрішнього фінансового контролю та підпорядковується Кабінету міністрів України. Основними завданнями в сфері контролю Мінфіну є: нагляд і перевірка стану діяльності суб'єктів державного фінансового контролю; аналіз сучасної економічної і фінансової ситуації в Україні; розробка та впровадження єдиних методологічних засад бухгалтерського обліку і фінансової звітності [11].

Державна казначейська служба України є центральним органом державної виконавчої влади. Основні повноваження Державної казначейської служби України регулюються статтею 112 Бюджетного Кодексу та Положенням про Державну казначейську службу України, затвердженого Указом Президента України від 13.04.2011 № 460/2011. Основними повноваженнями Державної казначейської служби в сфері контролю є: 1) ведення бухгалтерського обліку всіх надходжень і витрат державного бюджету та місцевих бюджетів, складанням та поданням фінансової і бюджетної звітності; 2) контроль за бюджетними повноваженнями при зарахуванні надходжень бюджету; 3) контроль за відповідністю кошторисів розпорядників бюджетних коштів показникам розпису бюджету; 4) контроль за відповідністю взятих бюджетних зобов'язань розпорядниками бюджетних коштів відповідним бюджетним асигнуванням, паспорту бюджетної програми (у разі застосування програмно-цільового методу у бюджетному процесі); 5) контроль відповідністю платежів взятим бюджетним зобов'язанням та відповідним бюджетним асигнуванням [9; 14].

Антимонопольний комітет України є державним органом із спеціальним статусом, метою діяльності якого є забезпечення державного захисту конкуренції у підприємницькій діяльності. Основним завданням Антимонопольного комітету України у сфері контролю є: здійснення державного контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції, запобігання, виявлення і припинення порушень законодавства про захист економічної конкуренції; контроль за концентрацією та узгодженими діями суб'єктів господарювання; контроль за регулюванням цін (тарифів) на товари, що виробляються (реалізуються) суб'єктами природних монополій. Особливості спеціального статусу Антимонопольного комітету визначаються Законом України «Про Антимонопольний комітет України» та іншими актами законодавства.

Також можна виділити органи внутрішнього державного контролю, які контролюють окремі сфери. Так Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, контролює стан розвитку економіки країни, проводить аналіз стану конкурентоспроможності національної економіки, визначає напрями діяльності і розробляє заходи щодо підвищення її рівня; готує в установленому законодавством порядку прогноз зведеного балансу фінансових ресурсів України; проводить аналіз впливу інструментів валютно-курсової, грошово-кредитної політики на розвиток економіки, розробляє пропозиції щодо підвищення ефективності їх використання для досягнення економічного зростання; здійснює контроль за виконанням суб'єктами управління функцій з управління об'єктами державної власності шляхом проведення єдиного моніторингу ефективності управління об'єктами державної власності державні закупівлі [15].

Існує проблема дублювання функцій та посилення взаємодії між Державним казначейством України, Фінансовою інспекцією та Міністерством економічного розвитку і торгівлі України [15], що негативно впливає на ефективність фінансового контролю.

Податковий та митний контроль здійснює Державна фіскальна служба України, яка контролює своєчасність подання платниками податків та єдиного внеску передбаченої законом звітності, своєчасність, достовірність, повноту нарахування та сплати податків і зборів, єдиного внеску, митних та інших платежів; здійснює контроль за дотриманням податкового і митного законодавства, законодавства щодо трансфертного ціноутворення, законодавства щодо адміністрування єдиного внеску та ін.

Національний банк України, здійснює банківське регулювання та нагляд; здійснює валютний контроль за банками та іншими фінансовими установами, які отримали ліцензію Національного банку на здійснення валютних операцій; аналізує стан грошово-кредитних, фінансових, цінних та валютних відносин; здійснює нагляд (оверсайт) платіжних систем та систем розрахунків.

В окремих сферах фінансового ринку також здійснюють контрольні функції такі організації: Національна комісія з цінних паперів і фондового ринку (контроль за ринком цінних паперів), Національна комісія, що здійснює державне регулювання ринків фінансових послуг (контроль за діяльністю небанківських фінансових установ), Пенсійний фонд, Фонд державного майна та інші [15].

Незважаючи на значну кількість контрольних органів актуальним залишається питання: яким має бути цей контроль, яка місія контрольних органів і на яких основних принципах має будуватися їх робота. Фінансовий контроль не повинен бути тотальним, надлишковим, при цьому бажано, щоб всі напрямки діяльності, в яких задіяні державні або місцеві фінанси були з певною періодичністю притягнуті до контролю. Контрольні органи не в останню чергу створені для забезпечення користувачів повною та об'єктивною інформацією про використання бюджетних коштів та розпорядження громадським майном, і це також буде додатковою підставою для максимального висвітлення результатів контрольної діяльності. Державний контроль як функція державного управління не повинен бути пов'язаний з політичною системою держави. Він завжди притаманний будь-якій державі, що прагне забезпечити реалізацію законів та охорону державних інтересів. У той же час має значення те, які цілі і механізми контролю інсують, наскільки він допомагає стійкості інститутів держави, забезпечення прав і свобод громадян, прогресивному соціально-економічному розвитку. В даний час відбувається процес розширення демократизму, що призводить до делегування все більших прав нижчестоящим органам. Цей процес об'єктивно вимагає посилення відповідного контролю зверху. Складні соціальні взаємозв'язки, наявність різноманітних, часто суперечливих суспільних потреб іноді створюють умови, при яких деформується процес виконання прийнятого рішення і заплановані результати не досягаються. Таким чином, дійсний і всеосяжний контроль в процесі виконання рішень необхідний і в міру ускладнення самого процесу державного управління, коли повинна об'єктивно підвищуватись роль контрольних структур, здатних забезпечувати його дієвість. Важливим питанням, вирішення якого необхідне для нормального функціонування контрольно-рахункового органу є взаємодія, з іншими-державними інститутами. Фінансова незалежність і юридична самостійність створюють реальну можливість для розвитку та вдосконалення інструментів і методів контролю. Фінансовий контроль може бути ефективним в тому випадку, якщо його організація, проведення, результати і т.д. спираються на наукові розробки, отримані в цій сфері. Для підвищення якості фінансового контролю необхідно також домогтися високої техніко-технологічної оснащеності його проведення та відповідного класу фахівців [6]. При формуванні системи державного

фінансового контролю необхідно, по-перше, забезпечити високу якість фінансового контролю (професійна якість виконавців, законність, дисципліну, технічну оснащеність), по-друге, створити умови для об'єктивності фінансового контролю (незалежність від підконтрольного об'єкта, та чітко визначити компетенції контрольного органу).

Висновки. Створення організаційно-функціональної системи зв'язків між незалежними органами фінансового контролю дозволить вирішити проблему дублювання, знизити витрати на проведення контрольних заходів, забезпечити цілісність системи. Здається, доцільно було б законодавчо закріпити системне взаємовідношення між органами фінансового контролю, які відносяться до різних гілок влади, для того, щоб визначити їх компетенцію по відношенню один одному і сформулювати їх завдання і функції в цій системі. Відсутність налагодженого механізму державного фінансового контролю робить негативний вплив на ефективність функціонування всієї структури державної влади, що створює сприятливі умови для процвітання корупції – основної больової точки України; перешкоджає досягненню стратегічних цілей, що стоять перед країною. Таким чином можна зробити висновок, що необхідна якісна переробка діючих правових норм у сфері регулювання фінансового контролю, усунення неузгодженостей та протиріч правового регулювання системи органів державного фінансового контролю, заповнення прогалин і скасування застарілих норм. Існуючу зараз в країні систему органів державного фінансового контролю важко назвати ефективною.

Список використаних джерел:

1. Бюджетний кодекс [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
2. Германчук П.К., Стефанюк І.Б., Рубан Н.І., Александров В.Т., Назарчук О.І. Державний фінансовий контроль: ревізія та аудит. – Київ: НВП “АВТ”, 2004. – 424 с.
3. Закон України Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dkrs.kmu.gov.ua/kru/uk/publish/article?art_id=39878&cat_id=32565
4. Закон України «Про антимонопольний комітет України» - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3659-12>
5. Закон України «Про рахункову палату» - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/315/96-вр>
6. Коломієць О. О. Проблеми протидії розкраданню бюджетних коштів / О. О. Коломієць // Науковий вісник Київського національного університету внутрішніх справ. – 2010. – С. 142–151. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_Nvknivs/2010_3/kolomiets.htm
7. Конституція України - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.google.ru/url?url=http://zakon.rada.gov.ua/go/254%25D0%25BA/96-%25D0%25B2%25D1%2580&rct=j&q=&esrc=s&sa=U&ei=uF4uVKCBEoX4yQOtxoKQBw&ved=0CBMQFjAA&usg=AFQjCNE7sJVNYAxI-tZkM_rKtFQoqGfXXQ

8. Офіційний сайт Верховної Ради України - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/>
9. Офіційний сайт Державної казначейської служби - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://treasury.gov.ua/main/uk/publish/category/92666>
10. Офіційний сайт Державної фінансової інспекції - [Електронний ресурс]ю – Режим доступу: <http://www.dkrs.gov.ua/kru/uk/index>
11. Офіційний сайт Міністерства фінансів України - [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/>
12. Офіційний сайт Рахункової палати України - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ac-rada.gov.ua/control/main/uk/index>
13. Постанова КМУ від 6 серпня 2014 р. N 310 Про затвердження Положення про Державну фінансову інспекцію України - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dkrs.kmu.gov.ua/kru/uk/publish/article/105000>
14. Указ Президента України Про Положення про Державну казначейську службу України - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/460/2011>
15. Юрій С. І. Органи державного фінансового контролю, їх функції [Електронний ресурс]: [підруч.] // С. І. Юрій, В. І. Стоян, М. Й. Мац. – Т.: Тернопільська академія народного господарства, 2002. – Режим доступу: http://www.vuzlib.net/kazn_syst/_index.htm

References:

1. Byudzhetnyy kodeks [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
2. Hermanchuk P.K., Stefanyuk I.B., Ruban N.I., Aleksandrov V.T., Nazarchuk O.I. Derzhavnyy finansovyy kontrol': reviziya ta audyt. – Kyyyiv: NVP “AVT”, 2004. – 424 s.
3. Zakon Ukrayiny Pro osnovni zasady zdiysnennya derzhavnoho finansovoho kontrolyu v Ukrayini - [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: http://dkrs.kmu.gov.ua/kru/uk/publish/article?art_id=39878&cat_id=32565
4. Zakon Ukrayiny «Pro antymonopol'nyy komitet Ukrayiny» - [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3659-12>
5. Zakon Ukrayiny «Pro rakhunkovu palatu» - [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/315/96-vr>
6. Kolomiyets' O. O. Problemy protydyiyi rozkradannyyu byudzhetnykh koshtiv / O. O. Kolomiyets' // Naukovyy visnyk Kyyyivs'koho natsional'noho universytetu vnutrishnikh sprav. – 2010. – S. 142–151. – [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_Nvknuvs/2010_3/kolomiets.htm
7. Konstytutsiya Ukrayiny - [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.google.ru/url?url=http://zakon.rada.gov.ua/go/254%25D0%25BA/96-%25D0%25B2%25D1%2580&rct=j&q=&esrc=s&sa=U&ei=uF4uVKCBEoX4yQOtxoKQBw&ved=0CBMQFjAA&usg=AFQjCNE7sJVNYAxI-tZkM_rKTfQoqGfXXQ
8. Ofitsiynyy sayt Verkhovnoyi Rady Ukrayiny - [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.rada.gov.ua/>
9. Ofitsiynyy sayt Derzhavnoyi kaznacheys'koyi sluzhby - [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://treasury.gov.ua/main/uk/publish/category/92666>
10. Ofitsiynyy sayt Derzhavnoyi finansovoyi inspektsiyi- [Elektronnyy resurs]yu – Rezhym dostupu: <http://www.dkrs.gov.ua/kru/uk/index>
11. Ofitsiynyy sayt Ministerstva finansiv Ukrayiny - [Elektronnyy resurs]yu – Rezhym dostupu: <http://www.minfin.gov.ua/>

12. Ofitsiynyy sayt rakhunkovoyi palaty Ukrayiny - [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.ac-rada.gov.ua/control/main/uk/index>
13. Postanova KМУ vid 6 serpnya 2014 r. N 310 Pro zatverdzhennya Polozhennya pro Derzhavnu finansovu inspektsiyu Ukrayiny - [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://dkrs.kmu.gov.ua/kru/uk/publish/article/105000>
14. Ukaz Prezydenta Ukrayiny Pro Polozhennya pro Derzhavnu kaznacheys'ku sluzhbu Ukrayiny - [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/460/2011>
15. Yuriy S. I. Orhany derzhavnoho finansovoho kontrolyu, yikh funktsiyi [Elektronnyy resurs]: [pidruch.] // S. I. Yuriy, V. I. Stoyan, M. Y. Mats. – Т.: Ternopil's'ka akademiya narodnoho hospodarstva, 2002. – Rezhym dostupu: http://www.vuzlib.net/kazn_syst/_index.htm.

Рецензент: Жовнірчик Я.Ф., д.держ.упр., доцент

УДК 351

Бондар А. О.,

здобувач Академії муніципального управління

КРИТЕРІЇ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКОВОЇ СТРАТЕГІЇ ДЕРЖАВИ

Анотація. Встановлено, що економічне зростання є важливим критерієм економічного розвитку суспільства. Виділено ряд чинників, що впливають на економічне зростання, а саме: інвестиційний попит, конкуренція, інновації і швидкість їх упровадження, управління й організація праці, кваліфікація працівників, якість продукції, що випускається, зайнятість населення.

Встановлено, що чим стійкішою є економічна система країни в цілому, чим більшою стабільністю володіє кожен з її елементів і чим більш оптимальними є пропорції між виробничим і фінансовим капіталом, тим за інших рівних умов життєздатнішою є національна економіка, а отже, тим вищою є оцінка її економічної безпеки. Порушення пропорцій і зв'язків між різними компонентами й елементами системи веде до її дестабілізації і є сигналом переходу економіки від безпечного стану до небезпечного.

Ключові слова: критерії, економічна безпека, стратегія держави, економічна система країни.

Бондарь А. А.,

соискатель Академии муниципального управления

КРИТЕРИИ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ СТРАТЕГИИ БЕЗОПАСНОСТИ ГОСУДАРСТВА

Аннотация. Установлено, что экономический рост является важным критерием экономического развития общества. Выделен ряд факторов, влияющих на экономический рост, а именно: инвестиционный спрос, конкуренция, инновации и скорость их внедрения, управления и организация труда, квалификация работников, качество выпускаемой продукции, занятости населения.

Установлено, что чем устойчивее экономическая система страны в целом, чем большей стабильностью обладает каждый из ее элементов и чем оптимальны